

Người phật tử tại gia và đạo hiếu Vu Lan

ISSN: 2734-9195 09:43 22/08/2025

Vì thế, Vu Lan là tiếng chuông tỉnh thức: Thức tỉnh để sống với cha mẹ bằng cả tâm hồn và sự hiểu biết. Thức tỉnh để hiểu rằng báo hiếu là một pháp môn, là con đường rèn luyện tâm từ, là sự trưởng thành tâm linh.

Khi ánh nắng tháng Bảy dịu dần trong làn khói trầm nghi ngút, khi tiếng chuông chùa ngân vọng giữa những ngày Vu Lan, người phật tử lại lặng lẽ trở về với cội nguồn của lòng biết ơn.

Vu Lan không đơn thuần là một lễ hội tâm linh theo mùa, càng không chỉ là dịp để thể hiện lòng thành trong phút chốc.

Vu Lan, trong chiều sâu của đạo Phật, là sự tỉnh thức về đạo hiếu, một đức hạnh nền tảng không chỉ cho người cư sĩ tại gia mà còn cho cả người xuất gia tu đạo.

Hình minh họa tạo bởi AI

Đạo hiếu trong Phật giáo không khởi lên từ những lời ca tụng bề mặt hay các nghi lễ hình thức. Đó bắt đầu từ một cái nhìn thấu suốt về bản chất của sự sống, rằng không ai trong đời này tồn tại mà không chịu ơn sinh dưỡng của cha mẹ. Đức Phật từng dạy rằng, trong muôn loài hữu tình, cha mẹ là những người

có ơn đức cao cả nhất. Trong *Kinh Báo Ân Cha Mẹ*, Ngài ví công cha như núi cao, nghĩa mẹ như biển rộng. Mỗi bước đi của chúng ta, dù đang thành đạt hay lầm lỗi giữa đời, đều là tiếp nối của một dòng sinh mệnh bắt nguồn từ những hy sinh thầm lặng, từ những đêm trắng mất ngủ, từ những ngày nhọc nhằn mưu sinh và từ dòng sữa chan chứa tình thương.

Thế nhưng, đối với người phật tử, đạo hiếu không dừng lại ở việc thừa nhận ân tình đó, mà phải chuyển hóa nó thành hành động thực tế, từ thân, khẩu đến ý. Người con hiếu thảo không chỉ là người biết cung phụng cha mẹ vật chất, mà phải là người biết hướng cha mẹ đến đời sống an vui, lành mạnh và đạo đức. Trong tinh thần Phật dạy, có ba cấp độ hiếu: hiếu dưỡng, hiếu hạnh và hiếu pháp.

Hiếu dưỡng là sự chăm sóc cha mẹ khi còn tại thế. Người phật tử tại gia làm tròn hiếu dưỡng khi quan tâm đến sức khỏe, niềm vui sống và những nhu cầu cơ bản của cha mẹ bằng cả tấm lòng thành. Một bát cơm dọn đúng giờ, một chén thuốc trao tận tay, một cái nắm tay trong những lúc yếu đau, đó đều là những biểu hiện sống động của tâm hiếu. Nhưng nếu chỉ dừng lại ở đây, đạo hiếu sẽ dễ rơi vào giới hạn của cảm xúc, của luân lý thông thường.

Hiếu hạnh, vì vậy, mang ý nghĩa sâu xa hơn. Người con có hiếu là người biết sống một đời đạo đức, gìn giữ thân - khẩu - ý thanh tịnh, không làm điều xấu khiến cha mẹ phải buồn lòng, xấu hổ hay đau khổ. Người ấy cũng là người thấu hiểu tâm nguyện cha mẹ, biết dung hòa giữa bốn phận làm con với trách nhiệm công dân và luôn hướng cuộc đời mình theo nếp thiện, để trở thành nguồn an ủi và niềm tự hào của cha mẹ. Đây là cách báo hiếu bằng đức hạnh, thứ tài sản không thể đánh đổi bằng tiền bạc.

Nhưng hiếu pháp mới là đỉnh cao của hiếu hạnh trong Phật giáo. Hiếu pháp là khi người con có thể giúp cha mẹ tiếp cận với con đường giác ngộ, thọ trì Tam quy - Ngũ giới, biết tu phước, tích thiện, biết tụng kinh, niệm Phật và cuối cùng là biết chuyển hóa khổ đau, buông bỏ sân hận, đố kỵ, tham dục, những gốc rễ của luân hồi. Đức Phật từng khẳng định, nếu cha mẹ chưa quy y Tam Bảo, thì nên khuyên cha mẹ quy y; nếu cha mẹ chưa giữ giới, thì khuyên giữ giới; nếu cha mẹ chưa hành thiện, chưa tụng kinh, thì khuyến khích tu tập. Người con có thể giúp cha mẹ đi vào lộ trình chuyển hóa tâm thức, giải thoát khỏi khổ đau sanh tử, thì đó là sự báo hiếu tối thượng, vượt lên mọi chuẩn mực thế tục.

Trong mùa Vu Lan, nhiều phật tử tại gia phát tâm tụng kinh Vu Lan Bồn, kinh Địa Tạng, làm các thiện sự như phóng sinh, cúng dường Tam Bảo, bố thí, giúp người khốn khó, hồi hướng công đức cho cứu huyền thất tổ và cha mẹ nhiều đời nhiều kiếp. Những hành động ấy, khi xuất phát từ chánh tín và lòng từ bi, sẽ trở thành năng lượng lớn lao, lan tỏa không chỉ đến người thân đã khuất mà còn nuôi dưỡng chính người còn sống. Cúng dường trai tăng, ấn tống kinh sách, dựng tượng Phật, khuyến tu, tất cả đều là những cách cụ thể để chuyển hóa năng lượng hiếu đạo thành hạnh phúc, an lạc cho cả hai thế giới: cõi dương và cõi âm.

Tuy nhiên, cần cảnh tỉnh rằng đạo hiếu trong Phật giáo không bị ràng buộc bởi hình thức. Nhiều người con, vì không hiểu đúng lời Phật dạy, đã rơi vào mê tín dị đoan, đốt vàng mã, làm lễ linh đình với niềm tin sai lầm rằng có thể “chuộc lỗi” hay “mua công đức”. Phật không dạy như vậy. Hiếu đạo là sự tỉnh thức, là sự tu tập chuyển hóa thân - khẩu - ý trong từng phút giây sống. Một người con nếu biết giữ tâm trong sạch, tu thân tích đức, thì cha mẹ sẽ tự nhiên thọ hưởng được phước đức từ nơi đó, không cần đến những hình thức đốt vàng mã vô nghĩa.

Trong một xã hội hiện đại đang bị cuốn đi bởi chủ nghĩa cá nhân và tốc độ sống, nhiều người đã quên mất rằng cha mẹ không cần chúng ta làm những điều “to tát”, họ chỉ cần sự hiện diện ấm áp và lòng thành kính chân thật. Một cuộc gọi hỏi han, một ngày về quê thăm nom, một lời xin lỗi, một cái ôm đúng lúc, những điều ấy đôi khi quan trọng hơn mọi món quà xa hoa. Phật dạy rằng, báo hiếu không cần đợi Vu Lan, không cần đợi cha mẹ mất mới lo lập bàn thờ, khấn vái, mà là phải báo hiếu ngay khi cha mẹ còn sống. Bởi một ngày nào đó, khi cội tùng đã ngã, khi mái tóc bạc không còn hiện diện bên bậc cửa, chúng ta mới hiểu thế nào là sự vô thường nhưng muộn mất rồi.

Vì thế, Vu Lan là tiếng chuông tỉnh thức: Thức tỉnh để sống với cha mẹ bằng cả tâm hồn và sự hiểu biết. Thức tỉnh để hiểu rằng báo hiếu là một pháp môn, là

con đường rèn luyện tâm từ, là sự trưởng thành tâm linh. Một người cư sĩ biết báo hiếu đúng pháp sẽ trở thành một ngọn đèn sáng giữa đời, lan tỏa ánh sáng của từ bi và trí tuệ không chỉ trong phạm vi gia đình, mà còn cả xã hội.

Trên con đường hành đạo, tôi từng gặp nhiều phật tử quỳ trước tượng Phật khóc nức nở vì hối hận đã không hiếu kính với cha mẹ khi còn sống. Những giọt nước mắt ấy không chỉ là tiếc thương, mà là lời cảnh tỉnh cho tất cả chúng ta: Đừng để hiếu đạo trở thành một bài kinh tụng muộn màng trong tang lễ. Hãy biến từng ngày là Vu Lan, biến từng việc thiện là một đóa hồng cài áo sống động, để khi cha mẹ còn hiện tiền, ta kịp nói lời yêu thương, kịp thực hành hiếu hạnh bằng thân giáo, tâm thành.

Nam Mô Đại Hiếu Mục Kiền Liên Bồ Tát Ma Ha Tát!

Nguyện cho tất cả người con Phật khắp nơi, trong mùa Vu Lan này và mọi mùa Vu Lan mai sau, đều biết sống trọn vẹn đạo hiếu bằng tuệ giác và lòng từ, để từng bước đi trong đời đều là những bước chân báo hiếu, thấm đẫm ân tình, thấm nhuần phật pháp.

Tác giả: **Ngộ Minh Chương**

Học viên Cử nhân Phật học Từ xa Khóa X, Học viện PGVN tại Tp.HCM